

יו"ל ע"י כולל "שערים המצויינים" שע"י מוסדות "דרכי תורה" רחובות

כולל להוראה ולעיון ההלכה לאברכים מצויינים בני עליה ❖ כולל "מבקשי ה'" לבעלי בתים שקיבלו עליהם עול תורה
בביהכ"ס ע"ש שלמה אלפסי רח' התחיה 1 רחובות

ה'תשס"ג אדר א' פרשת נח ה' ר"ח חשוון ה'תשס"ב ה' ג' איון 242 ה' א' אדר א' ה'תש"ל

ונמצא חן

שקר החן- שקר היה חינו של נח אלא שמצא חן

ויש להוסיף בתוקף הקושיא לאור דברי הפסיקתא (פיסקא יב, בחדש השלישי) "שקר החן, שקר היה חינו של נח, אלא שמצא חן". [וכע"ז פירש הגר"א (משלי לא ט) בפסוק "שקר החן", "חן הוא מלשון חנים. ונח מצא חן, שהיא מציאה שאינה ראויה להיות כן באמת"]. ונמצא, שמציאת החן של נח מעידה על כך שלפי האמת לא היה ראוי להצלה, כי זהו פישרו של המוצא חן שזוכה בדברים שאינו ראוי להם משורת הדין.

"רני פלט תסובבני סלה"

ונראה לבאר ע"פ מה שפירש המהרש"א (ח"א סנהדרין קח) בענינו של נח את הפסוקים (תהילים לב וז) "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא, רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו. אתה סתר לי מצר תצרני, רני פלט תסובבני סלה"- "על זאת יתפלל כל חסיד, שאף נח שהיה חסיד, הוצרך לתפילה. רק לשטף מים רבים, שלא יגיעו אליו על ידי הגזירה הכללית שנחתמה, אך לעת מצא, היינו שמצא חן וניצל. ועל זה התפלל, אתה סתר לי מצר תצרני, דהיינו שהצילו בנס נסתר ולא בנס נגלה, הגם שריוח והצלה הרבה למקום, לא הצילו בנס נגלה, שלא היה ראוי לכך מפני הגזירה הכללית. ומסיים, רני פלט תסובבני, שהרשעים באו להורגו, והקב"ה הקיף התיבה באריות להצילו".

ונמצא, שהן אמת שמצד דינו הפרטי של נח היה ראוי להינצל בהיותו צדיק תמים, שלא כאנשי דורו שחטאו בגזל ובעריות. ברם, הרי עונש המבול נבע מגזירה כללית שנחתמה על כלל הבריות להימחות, וכתוצאה מגזירה זו היה העולם חדל מלהתקיים. ומשום כך, אף שנח לכשעצמו ראוי היה שלא להענש, מכל מקום הגזירה הכללית פגעה אף בו, שהרי דין העולם להחרב, ובחורבנו וביטולו יתבטל אף נח הצדיק.

ומשום כך דרשו ש"אף על נח נחתך גזר דין, אלא שמצא חן בעיני ה'". וכן אמרו "גם הוא היה נאסף עמהם אילולי שמצא חן בעיני ה'". ואין זאת מחמת חסרון מעשיו, שהרי העידה עליו התורה שצדיק תמים היה, אלא שבשעה שנחתם דין העולם לאבדון, לא היה שייך שיחיה ויתקיים שוב אף אדם באשר הוא. אמנם עמדה לו לנח מציאת חינו בעיני השי"ת, עד שבעבורה ניצל ונמלט מגזירת הכללית. [וזהו הביאור בדברי הגר"א, שחינו של נח לא היה ראוי לפי האמת. שאין הכוונה

מבוכה רבה מצינו בענינו של אותו צדיק תמים שעל שמו נקראת פרשתנו. שהנה נאמר (בראשית ו ח) "ונח מצא חן בעיני ה'", ופירש הרמב"ן, "שהיו כל מעשיו נאים ונעימים. והזכיר זה כנגד מה שאמר בדורו שהיו כל מעשיהם לעצבון לפניו ית', ואמר בו שהיה לחן בעיניו כי היה צדיק תמים". ולהלן (פס' ט) כתב "איש צדיק תמים היה- יזכיר הכתוב שהיה זכאי ושלם בצדק, להודיע שראוי להינצל מן המבול, שאין לו עונש כלל, כי הוא תמים בצדק". וכן כתב רבינו בחיי, "ונח מצא חן בעיני ה'". כלומר אלו הרשעים ראויים להימחות, וזה הצדיק ראוי להינצל, כי מצא חן בעיני ה'".

ונתבאר בדבריהם, שנח ניצל מן המבול מחמת יושר מעשיו וגודל צדקותו, אשר בעבורם מצא חן בעיני הבורא.

דור המבול נידון בגפרית, ונח בעצי גופר

ברם, לעומת זאת ישנם מאמרי חז"ל מפורשים שאף נח היה בכלל גזירת המבול וניצל רק משום שמצא חן בעיני ה'. וכפי שדרשו במסכת סנהדרין (קח) "אף על נח נחתך גזר דין אלא שמצא חן בעיני ה'". וכן דרשו (ב"ר כח ט) "אפילו נח שנשתייר מהם, לא שהיה כדאי אלא שמצא חן". ועוד דרשו (שם כט א), "כתיב (איוב כב ט) ימלט אי נקי ונמלט בבר פפיך. אמר ר' חנינא, אונקיא אחת [מידה קטנה של זכות (מתנייה)] היתה ביד נח, אם כן למה נמלט? אלא בבור כפיך [נקיון כפיו של הקב"ה שנהג עמו בחן וחסד]". ובמדרש אגדה (בראשית ה) אמרו, "גם נח היה נאסף עמהם אילולי שמצא חן בעיני ה'".

יתר על כן דרשו חז"ל בבראשית רבתי (פרי' נח עמ"י 66), "עצי גפר. לך גפר אבל להם לגפרית. ולמה מעצי גפר ולא משאר עצים? אמר ר' ישמעאל, כשם שנחתם גזר דין על דור המבול כך נחתם על נח שיהא נידון עמהם בגפרית, אלא שמצא חן. אמר הקב"ה, גזירה היתה שידון נח בגפרית, והואיל והוא צדיק אי אפשר לאבדו, והואיל ונגזרה גזירה אי אפשר לחזור בו. מה עשה הקב"ה, גזר עליו שיעשה תיבה מעצי גפר, שהוא מלשון גפרית, נמצאת הגזירה במקומה עומדת, ונח ניצל". [ושמא זהו עומק כוונת רש"י (פס' יד) שפירש, "עצי גפר- כך שמו, ולמה ממין זה, על שם גפרית שנגזר עליהם להמחות בו"]. ונמצא שגם נח היה בכלל גזירת המבול. ומשמע שמעשיו וצדקותו לא עמדו לו להינצל מגזירה זו, ולא ניצל אלא משום מציאת חינו בעיני השי"ת, ושלא כדברי הראשונים הנ"ל.

שהיו מעשיו חסרים מצד עצמם. אלא שלמרות צדקתו לא היה יכול להימלט מהגזירה הכללית. אלא שמצא חן בעיני ה', ומציאה זו, הגם שאינה תואמת את שורת הדין והאמת, זיכתה אותו לריוח והצלחה.

נח כשמו כן הוא, נח בדבורו ובהליכותיו

והנה מצינו בספר **חורדים** (פ"ט אות מב) שהביא מדברי **המדרש הנעלם**, ש"ונח מצא חן בעיני ה'" היינו שהיה לבו תמיד נח ומיושב ובזכות כך מצא חן בעיני ה'. ולכן נסמך לו הפסוק "אלה תולדות נח" שנאמר בו ג' פעמים "נח", לרמז שמתוך שהיה לבו נח ומיושב מאד היה **נח בדבורו, נח בהילוכו, ונח במעשיו**.

ועוד כתב **החורדים** (פס"ו אות עה), "אם רוצה אדם למצוא חן בעיני ה', לא יכעס, שנאמר נח מצא חן בעיני ה', ולא פירשו למה, אלא בשמו פירושו, שהיה נח בדבורו ובמעשיו והילוכו, ולכן מצא חן. ח"ן ונ"ח חד הוא". **ונמצא שסיבת חינו של נח רמוזה בשמו, שהיה נח לשמים ולבריות, ולכן מצא חן בעיני אלקים ואדם**.

בתיבת נח נתנסו כל הבריות לפי טבעם

וה'**משך חכמה**' (בראשית ז א) כתב, שבתיבת נח נתנסו כל הבריות לפי טבעם והתיקון הנדרש מהם. שבעלי החיים ושאר הנבראים נתנסו במידת ההסתפקות וקבלת מרותו של נח. **ונח ובניו נתנסו אם יעמלו לכלכל את כל המינים השונים לפי טבעם וזמני אכילתם ויסבלו את ריבוי טרדתם אשר לא ישערנה השכל**. ואכן דרשו חז"ל (ע"ז ו) שתואר "תמים" שנאמר בנח, היינו שהיה תמים בדרכיו, ופירש רש"י, שהיה עניו ושפל רוח. ולהאמור לעיל יש להטעים בזה, שהרי נח ניצל ונמלט מן

הגזירה הכללית של המבול, מחמת שמצא חן בעיני ה', וכן זה נבע מכך שהיה נח לשמים ונח לבריות. **ולכן גם בתיבת המשיך נח לאחוז בהנהגתו זו, של סבלנות ושפלות רוח, כדי שיזכה למצוא חן בעיני בוראו**, בשעה ששאר העולם נחרב ונאבד, ויהא ראוי לחסד העצום שעשה עמו הקב"ה בכל רגע בשהותו בתיבת.

נח ביקש 'הוציאני מטסגר כי עיפה נפשי מריח אריות'

צא ולמד את גודל סבלנותו ויגיעתו של נח בתיבתו, מדברי **התשב"ץ** (קטן סימן תמה) שכתב, "כשהיה נח בתיבתו, היו עמו שדין רוחין ולילין והיו מזיקין אותו, עד שנעשו רובם חולים, וגם מפני ריח רע. עד שבא מלאך אחד, ולקח אחד מבני נח, והביא אותו לגן עדן, ולימד אותו כל רפואות שבעולם. ואותם רפואות כתבו בספר, וזהו נקרא ספר רפואות". [וכעין זה מצינו בפרקי דר' אליעזר (פכ"ו), ר"י צדוק אומר, י"ב חדש היו כל הבריות בתיבתו, והיה נח מתפלל לפני הקב"ה ואומר, ריבון כל העולמים הוציאני ממסגר הזה כי עיפה נפשי מריח אריות".]

ולפי זה יש לפרש את הפסוק (ח א) "ויזכר אלהים את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתבה, ויעבר אלהים רוח על הארץ וישכו המים". דהיינו שהקב"ה זכר את החסד שעשה נח בתיבתו עם כל הבריות שהיו בה, למרות הקושי והטורח הכרוכים בזה, ומחמת כן מצא חן לפניו, וזכה לרחמים בעבור כך. [וכן פירש החזקוני, "ויזכר אלקים את נח- שזן ופרנס כל שנים עשר חדש בתיבתו".]

ה'הודי יקר! הַנְךָ מוזמן למעוז ממוזקקות התורה ולהשתתף בשיעורים בגמרא והלכה, מוסר ופרשת השבוע,

הנמסרים בימים א' עד ה' בבית מדרשן בביהכ"ס אַלְפִּסי (רח' התחיה 1 רחובות) מאת ראש הכולל הר"ג רוזן גולן שליט"א בבוקר בין השעות 10:30–11:30 וכן אַחַה"צ בין השעות 15:30–16:30. תפילות מנחה בכל יום בשעה 13:10. ערבית בשעה 17:20. כמו כן ניתן להצטרף ללימוד בבית המדרש. שעות הלימוד החל מהשעה 9:15 ועד ל- 17:30. הנשא הנלמד הוא הלכות שבת (סי' ש"ב) מסוגיות הגמרא, טור זכ"י, עד להלכה למעשה. ומהשעה 16:30 לומדים הלכות צ"צית.

ניתן להשיג את הספר "רינונה של תורה" על חומש בראשית (ניתן עותקים כודדים, וכל הקודם זוכה)

העלון מוקדש לע"ן
גאולה בת רחל ע"ה
יוסף בן מיניס ז"ל
ויקטוריה בת ברטה ע"ה
איבון בת שמחה ע"ה
שלמה בן חיים סלימאן ז"ל
שלום בן אברהם ז"ל
כמיסה בת רחל ע"ה
גרש בן משה ואידס ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

העלון מוקדש לע"ן
יפה בת ידידה ע"ה
שמואל בן רדה ז"ל
רשל רחל בת נוגא ע"ה
אסתר בת רחמה ע"ה
חיים בן נעמי ז"ל
קמי קמילה בת שמחה ע"ה
יעקב בן חווה ז"ל
אברהם בן גורג'יה ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

העלון מוקדש לע"ן
מרצדס בת פרלה ע"ה
אילנה בת נדרה ע"ה
לאה בת חנינה ע"ה
בן ציון בן רבקה ז"ל
שושנה בת בניה ע"ה
אסנת בת לאה ע"ה
מסעוד בן לאה ז"ל
סעדיה בן יוסף ז"ל
אהרון בן סלימן ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

העלון מוקדש לע"ן
ר' בנימין בן משה ז"ל
סרח שרה בת רחמה ע"ה
צביה בת סרח ע"ה
רחל בת סאלחה ע"ה
נאו'ה מזל בת תאג'ה ע"ה
שמחה בת חונצה ע"ה
ורדה בת סאלם ע"ה
איטה בת אידס ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

מחברת האמרת: אודיסן סלית, אסילת יוסף 3/10 טל' 08-9144220 © כליל לרננות ורשתת רנונה rinuna@shtaygen.co.il

קורא נכבד! עלון זה יו"ל כחלק מפעילויות מוסדות "דרכי תורה" רחובות. בנוסף לכך קיימים: כוללים לאברכים מצויינים. בימ"ד להוראה לרבנות. כולל ערב. כולל בין הזמנים. כולל יום שישי. קרן "פוחת את ידך" – סיוע למשפחות נערכות. וכן הנצחה לע"ג הנפטרים. אם ברצונך להיות שותף למפעל אדיר של תורה וחסד במשך כל ימות השנה, צור קשר עם הנהלת המוסדות, והבא ברכה אל ביתך!

כתובת המשרד: רח' מרגולין 12 רחובות. טל' 08-9452903. פקס: 153-89452903. דוא"ל: salami1@bezeqint.net
כמו כן ניתן לתרום לפעילות המוסדות ולהקדשות והנצחות בעלון ע"י הפקדה בבנק הדואר ח-ג 8795528 ע"ש "דרכי תורה"